קיצור שלחן ערוך — הקף מחצות לא מהני אלא כשהקף לדירה

הֶקֵּף מְחִצּוֹת לְטַלְטֵל בְּתוֹכָן, לֹא מַהֲנֵי אֶלָּא כְּשֶׁהֶקֵּף לְדִירָה. וּמַהוּ נִקְרָא מֶקֶף לְדִירָה. זֶה שֶׁבָּנָה לוֹ בֵּית דִּירָה, אוֹ שֶׁפָּתַח פֶּתַח מִבֵּיתוֹ וְאַחַר כָּךְ הִקִּיף שָׁם בִּמְחִצּוֹת, כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשִׂין הַחֲצֵרוֹת לַבָּתִּים, אָז אֲפִלּוּ אִם הוּא גָּדוֹל הַרְבֵּה מְאֹד, הֲוֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד גְּמוּרָה. אֲבָל כָּל שֶׁהֶקֵּף שֶׁלֹּא לְשֵׁם דִּירָה, כְּגוֹן גַּנּוֹת וּפַרְדֵּסִים, שֶׁאֵין הַמְּחִצּוֹת עֲשׂוּיוֹת אֶלָּא לִשְׁמוֹר מַה שֶּׁבְּתוֹכָן, בְּאִלּוּ יֵשׁ חִלּוּק בְּגָדְלָן. אִם אֵינוֹ גָּדוֹל מִבֵּית סָאתַיִם (שֶׁיִּבאַר בְּסָעִיף שֶׁלְּאַחַר זֶה), מֻתָּרִין לְטַלְטֵל בְּתוֹכוֹ (וְעַיֵּן לְקַמָּן סָעִיף ג) אֲבָל אִם הוּא גָּדוֹל מִבֵּית סָאתַיִם דִּינוֹ כְּכַרְמְלִית.

כַּמָּה הוּא שִׁעוּר סָאתַיִם. כְּמוֹ שֶׁהָיָה חֲצַר הַמִּשְׁכָּן, מֵאָה אַמָּה אֹרֶךְ וַחֲמִשִּׁים אַמָּה רֹחַב. וְאִם הוּא מְרֻבָּע, עוֹלֶה בַּחֶשְׁבּוֹן שִׁבְעִים אַמָּה וְאַרְבָּעָה טְפָחִים עַל שִׁבְעִים אַמָּה וְאַרְבָּעָה טְפָחִים (וּבְאַמּוֹת שֶׁלָּנוּ חֲמִשִּׁים וְשָׁלֹשׁ עַל חֲמִשִּׁים וְשָׁלֹשׁ וּמְעַט יוֹתֵר). וְאִם הַמָּקוֹם עָגֹל אוֹ בְּשִׁאָר צִיּוּר צְרִיכִין גַּם כֵּן לַחְשׁוֹב כֵּן שֶׁיַּעֲלֶה בְּתִשְׁבֹּרֶת (בִּמְרֻבָּע), חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים אַמָּה. (וּבָאַמּוֹת שֶׁלָּנוּ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים שְׁבַע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים). אַךְ אִם אָרְכּוֹ יוֹתֵר עַל פִּי שְׁנַיִם בְּרָחְבּוֹ אֲפִלּוּ רַק אַמָּה אַחַת, אָז נֶחְשָׁב כְּיוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ דּוֹמֶה לַחֲצַר הַמִּשְׁכָּן.

מָקוֹם שֶׁמֻּקָּף שֶׁלֹּא לְשֵׁם דִּירָה, וְהוּא אֵינוֹ גָּדוֹל מִבֵּית סָאתַיִם, שֶׁמֻּתָּר לְטַלְטֵל בְּתוֹכוֹ, אִם יֵשׁ בְּסָמוּךְ לוֹ חָצֵר, מֻתָּר גַּם כֵּן לְהוֹצִיא מִתּוֹכוֹ לֶחָצֵר וּמֵחָצֵר לְתוֹכוֹ, כֵּלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בְּתוֹכוֹ אוֹ בֶּחָצֵר, כִּי נֶחְשָׁב לִרְשׁוּת אַחַת עִם הֶחָצֵר. אֲבָל אֵינוֹ רְשׁוּת אַחַת עִם הַבַּיִת, שֶׁהַכֵּלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בְּתוֹכוֹ, אָסוּר לְהַכְנִיסָן לְתוֹךְ הַבַּיִת וְהַכֵּלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בַּבַּיִת, אָסוּר לְהַכְנִיסָן לְשָׁם.

מָקוֹם שֶׁהֶקֵּף שֶׁלֹּא לְשֵׁם דִּירָה, דְּהַיְנוּ שֶׁמִּתְחִלָּה הִקִּיף בִּמְחִצּוֹת, וְאַחַר כָּךְ בָּנָה שָׁם בֵּית דִּירָה אוֹ שֶׁפָּתַח לְשָׁם פֶּתַח מִבֵּיתוֹ, מַאי תַּקָּנָתֵיהּ לַעֲשׂוֹתוֹ מֻקָּף לְדִירָה. יִפְרֹץ בַּמְּחִצּוֹת מָקוֹם יָתֵר עַל עֶשֶׂר אַמּוֹת, (כִּי עֶשֶׂר אַמּוֹת חֲשׁוּבוֹת כְּפֶתַח, וְיָתֵר מִכֵּן הֲוֵי פִּרְצָה), וְנִתְבַּטְּלוּ הַמְּחִצּוֹת, וְאַחַר כָּךְ יִגְדּוֹר אוֹתָהּ, וְנֶחְשָׁב מֻקָּף לְדִירָה.

חָצֵר שֶׁהִיא יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם, וְנָטַע בָּהּ אִילָנוֹת, אֲפִלּוּ בְּרָבָּהּ, לֹא נִתְבַּטְּלָה בָּזֶה הַדִּירָה וַעֲדַיִן חֲשׁוּבָה מֻקֶּפֶת לָדִירָה, שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ הָאָדָם לְהִסְתּוֹפֵף בְּצֵל אִילָנוֹת. אֲבָל אִם זָרַע בָּהּ זְרָעִים, אִם זֶה בְּרֹב הֶחָצֵר, (אֲפִלּוּ אֵינוֹ בְּמָקוֹם אֶחָד אֶלָּא מְפֻזָּר), נִתְבַּטְּלָה בָּזֶה הַדִּירָה וְחֲשׁוּבָה כֻּלָּהּ כְּגִנָּה. וְאִם זֶה בְּמוּעַט הֶחָצֵר, אִם הוּא פָּחוּת מִבֵּית סָאתַיִם, בָּטֵל לְגַבֵּי הֶחָצֵר וְכֻלּוֹ דִּינוֹ כֶּחָצֵר. אֲבָל אִם הוּא יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם (בְּמָקוֹם אֶחָד), הֲרֵי מְקוֹם הַזֶּרַע כְּמוֹ כַּרְמְלִית, וְהַשְּׁאָר מִן הֶחָצֵר הֲרֵי הוּא פָּרוּץ בְּמִלּוּאוֹ לַמָּקוֹם הָאָסוּר, וְאָסוּר לְטַלְטֵל גַּם בּוֹ רַק בְּאַרְבַּע אַמּוֹת.

וְכֵן חָצֵר שֶׁאֵין בָּהּ אֶלָּא בֵּית סָאתַיִם אוֹ פָּחוֹת וְזָרַע בְּמִקְצָתָהּ, גַּם כֵּן נִדּוֹן אַחַר הָרֹב. וְאִם רֻבָּהּ זָרוּעַ, אַף עַל פִּי שֶׁמֻּתָּרִין לְטַלְטֵל שָׁם, כֵּיוָן שֶׁאֵינָהּ יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם, מִכָּל מָקוֹם כֵּלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בַּבַּיִת,

אָסוּר לְהוֹצִיא לְשָׁם (כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּסָעִיף ג'). וְלָכֵן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מְחִצָּה בִּפְנֵי הַגִּנָּה, שֶׁיְּהֵא מֻתָּר לוֹ לְהוֹצִיא מִן הַבַּיִת אֶל הֶחָצֵר (שנ"ח).